

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Одеська національна академія харчових технологій

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія розвитку світового туризму та основи туризмознавства

Вибіркова навчальна дисципліна

Мова навчання – українська

Освітньо-професійна програма Міжнародний туризм

Код та найменування спеціальності 242 Туризм

Шифр та найменування галузі знань 24 Сфера обслуговування

Ступінь вищої освіти бакалавр

Розглянуто, схвалено та затверджено
Методичною радою академії

РОЗРОБЛЕНО ТА ЗАБЕЗПЕЧУЄТЬСЯ: кафедрою туристичного бізнесу та рекреації Одеської національної академії харчових технологій

РОЗРОБНИК (розробники): Орлова М. Л., доцент кафедри туристичного бізнесу та рекреації, кандидат географічних наук

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та рекреації
Протокол від «__» _____ 20__ р. №__

Завідувач кафедри _____ Меліх О. О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Розглянуто та схвалено методичною радою зі спеціальності 242 Туризм
(код та найменування спеціальності)

Голова ради _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Гарант освітньої програми _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Розглянуто та схвалено Методичною радою академії
Протокол від «__» _____ 20__ р. №__

Секретар Методичної ради академії _____ Мураховський В. Г.
(підпис) (прізвище та ініціали)

3
ЗМІСТ

- 1 Пояснювальна записка
 - 1.1 Мета та завдання навчальної дисципліни
 - 1.2 Компетентності, які може отримати здобувач вищої освіти
 - 1.3 Міждисциплінарні зв'язки
 - 1.4 Обсяг навчальної дисципліни в кредитах ЄКТС
- 2 Зміст дисципліни:
 - 2.1 Програма змістовних модулів
 - 2.2 Перелік практичних робіт
 - 2.3 Перелік завдань до самостійної роботи
- 3 Критерії оцінювання результатів навчання
- 4 Інформаційне забезпечення

1. Пояснювальна записка

1.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія розвитку світового туризму та основи туризмознавства» є ознайомлення з понятійно-термінологічним апаратом туризмознавства, а також вивчення історії розвитку світового туризму. До основних завдань дисципліни «Історія розвитку світового туризму та основи туризмознавства» належать: ознайомлення з базовими поняттями і термінами сфери туризму; розгляд підходів до класифікації туризму; аналіз предметів та явищ, що виступають ресурсною базою розвитку туризму; вивчення структури індустрії туризму; огляд історичних етапів розвитку туризму; виявлення значення туризму у світовій економіці та культурі.

У результаті вивчення дисципліни «Історія розвитку світового туризму та основи туризмознавства» студенти повинні

знати:

- основні поняття і терміни туризмознавства;
- види туризму за різними класифікаційними ознаками;
- структуру рекреаційно-туристичних ресурсів;
- функціональні елементи індустрії туризму;
- основні віхи розвитку світового туризму;
- визначних мандрівників і першовідкривачів та їх досягнення;
- показники, що характеризують розвиток туризму;

вміти:

- грамотно оперувати поняттями і термінами сфери туризму;
- визначати функції різних організацій щодо забезпечення функціонування туристичної індустрії.
- показувати на географічній карті маршрути подорожей найвідоміших мандрівників;
- застосовувати кількісні показники для оцінки розвитку туризму.

1.2. Компетентності, які може отримати здобувач вищої освіти

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Історія розвитку світового туризму та основи туризмознавства» здобувач вищої освіти отримує наступні програмні компетентності та програмні результати навчання, які визначені в [Стандарті вищої освіти зі спеціальності 242 Туризм](#) та освітньо-професійній програмі «Міжнародний туризм» підготовки бакалаврів.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 6.Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7.Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

ФК 15.Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

ФК 17.Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

ФК 19. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.

Програмні результати навчання:

ПР 02. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.

ПР 03. Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ.

ПР 04. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.

ПР 14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.

ПР 16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

ПР 17. Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері.

1.3. Міждисциплінарні зв'язки

Попередні – «Географія туризму», «Вступ до фаху», «Історія України та української культури».

1.4. Обсяг навчальної дисципліни в кредитах ЄКТС

Кількість кредитів - 4, годин – 120 (денна форма навчання)

Кількість кредитів - 4, годин – 120 (заочна форма навчання)

Аудиторні заняття, годин:	всього	лекції	практичні
денна	40	20	20
заочна	18	10	8
Самостійна робота, годин	Денна - 80		Заочна - 102

2. Зміст дисципліни

2.1. Програма змістовних модулів

Змістовний модуль 1: Туризмознавство як науковий напрям

№ теми	Зміст теми	Годин
1.	Тема 1. Основні поняття і терміни туризмознавства Походження терміну «туризм». Підходи до визначення поняття «туризм». Приклади вузькоспеціалізованих дефініцій туризму. Основні концепти та дефініції документу «Міжнародні рекомендації по статистиці туризму» (International recommendations for tourism statistics 2008). Приклади концептуальних визначень туризму. Співвідношення понять туризм та рекреація. Робочий, позаробочий та вільний час. Суспільні функції туризму.	2
2.	Тема 2. Класифікація туризму. Види туризму Підходи до класифікації туризму. Види туризму за характером організації, джерелами фінансування, за тривалістю перебування у подорожі, відповідно до способу перебування, за інтенсивністю туристичних потоків, відповідно до віку туристів та іншими ознаками. Класифікація туризму за метою подорожі. Види туризму за мотивацією (домінуючою) подорожі.	2
3.	Тема 3. Рекреаційно-туристичні ресурси та їх класифікація Визначення поняття «рекреаційно-туристичні ресурси». Класифікація рекреаційно-туристських ресурсів О. О. Бейдика. Класифікація рекреаційно-туристичних ресурсів відповідно до сутнісного підходу О. О. Любіцевої. Складові рекреаційно-туристичного потенціалу території за М. Й. Рутинським. Класифікація туристсько-рекреаційних ресурсів за геосферним підходом Й. Р. Гілецького. Природні та історико-культурні рекреаційно-туристичні ресурси.	2
4.	Тема 4. Індустрія туризму та її складові Складові індустрії туризму відповідно до «Міжнародних рекомендацій по статистиці туризму». Індустрія туризму як міжгалузевий господарський комплекс. Функціонально-стадійні підсистеми індустрії туризму (за О. О. Любіцевою). Туристичні підприємства. Туроператори та їх основні функції. Особливості підприємницької діяльності турагенцій. Заклади сфери гостинності.	2
5.	Тема 5. Туристична інфраструктура та її функціональні складові Походження та значення терміну «інфраструктура». Види, підвиди, ланки інфраструктури. Інфраструктура туризму як комплекс допоміжних структур у процесі створення турів. Блоки інфраструктури туризму згідно з функціональним підходом: транспортна інфраструктура; організації, задіяні у здійсненні туристичних формальностей; організації, що здійснюють організаційно-правове та кадрово-наукове забезпечення індустрії туризму; підприємства, що займаються виробництвом та реалізацією товарів туристичного попиту.	2

Змістовний модуль 2: Від подорожування до туризму: шлях еволюції

№ теми	Зміст теми	Годин
1.	Тема 1. Історичні етапи розвитку туризму. Передісторія або початковий етап становлення туризму Історія туризму як галузь історичної науки та складова туризмознавства. Підходи до періодизації розвитку туризму О. О. Любіцевої та В. К. Бабарицької, Устименко Л. М. та Афанасьєва І. Ю., А. Шевчука. Особливості подорожування у Античний час, добу Середньовіччя, епоху Відродження та епоху Просвітництва.	2

2.	Тема 2. Визначні мандрівники та їх маршрути Мандрівники Античного часу Геродот і Страбон, їх описи досліджених земель. Подорожі арабських мандрівників Середньовіччя – Аль-Ідрісі, Аль-Масуді, Абу Абдалах Ібн Батути та інших. Подорожі середньовічних мореплавців Святого Брендана, Ейріка Рудого, Лайфа Ейріксона Щасливого. Мандрівки купців Марко Поло та Афанасія Никітіна по території Азії. Визначні першовідкривачі та мандрівники епохи Великих географічних відкриттів – Бартоломео Діаш, Васко да Гама, Христофор Колумб, Америго Віспуччі, Фернан Магеллан, Віллем Баренц, Джеймс Кук, Семен Дежньов та інші. Подорожі та дослідження М. М. Миклухо-Маклая. Полярні експедиції Фрітьофа Нансена. Мандрівники ХХ століття – Тур Геердал, Наомі Уемура, Тім Северін, Анатолій Хижняк.	2
3.	Тема 3. Еволюція закладів гостинності Перші заклади гостинності – таверни, ханни, заїжджі двори, постоялі двори, заїзди, караван-сараї. Госпиції та інші заклади розміщення для прочан у Середньовічний період. Гостинні двори Київської Русі. Розвиток готельної справи Європи та США у Новий час. Індустрія гостинності у ХХ-ХХІ століттях.	2
4.	Тема 4. Розвиток туризму у середині ХІХ-ХХ століттях Передумови становлення туризму як масового і доступного явища. Подорожі, організовані Томасом Куком, та їх значення для розвитку світового туризму. Становлення туризму у Російській імперії. Особливості розвитку світового туризму у міжвоєнний період. Туризм після Другої світової війни – формування індустрії туризму.	2
5.	Тема 5. Туризм у ХХІ столітті Внесок туризму у формування світового ВВП та світовий експорт послуг. Кількість зайнятих у туризмі. Динаміка кількості міжнародних туристичних прибуттів у ХХІ столітті. Міжнародні туристичні прибуття за регіонами світу. Туризм як один із засобів досягнення 17 Стійких Цілей Розвитку (SDGs).	2

2.2. Перелік практичних робіт

№ практ. роб.	Назва практичної роботи	Годин
1.1	Основні поняття і терміни туризмознавства	2
1.2	Класифікація туризму. Види туризму	2
1.3	Рекреаційно-туристичні ресурси та їх класифікація	2
1.4	Індустрія туризму та її складові	2
1.5	Туристична інфраструктура та її функціональні складові	2
2.1	Історичні етапи розвитку туризму. Передісторія або початковий етап становлення туризму	2
2.2	Визначні мандрівники та їх маршрути	2
2.3	Еволюція закладів гостинності	2
2.4	Розвиток туризму у середині ХІХ-ХХ століттях	2
2.5	Туризм у ХХІ столітті	2

2.3. Перелік завдань до самостійної роботи

№ теми	Назва теми	Об'єм у год.	Назва завдання								
2.2	Визначні мандрівники та їх маршрути	10	<p>Визначні мандрівники Завдання. Охарактеризувати одного з визначних мандрівників відповідно до запропонованого плану*</p> <table> <tr> <td>1. Абу Абдалах Ібн Батута</td> <td>22. Самюель де Шамплейн</td> </tr> <tr> <td>2. Христофор Колумб</td> <td>23. Девід Лівінгстон</td> </tr> <tr> <td>3. Еллен Макартур</td> <td>24. Брендан</td> </tr> <tr> <td>4. Микола Миклухо-Маклай</td> <td></td> </tr> </table>	1. Абу Абдалах Ібн Батута	22. Самюель де Шамплейн	2. Христофор Колумб	23. Девід Лівінгстон	3. Еллен Макартур	24. Брендан	4. Микола Миклухо-Маклай	
1. Абу Абдалах Ібн Батута	22. Самюель де Шамплейн										
2. Христофор Колумб	23. Девід Лівінгстон										
3. Еллен Макартур	24. Брендан										
4. Микола Миклухо-Маклай											

			<p>5. Фрітьоф Нансен 6. Анатолій Хижняк 7. Тур Геердал 8. Роберт Скотт 9. Наомі Уемура 10. Олександр фон Гумбольдт 11. Марко Поло 12. Роберт Пірі 13. Луїза Бойд 14. Американо Веспуччі 15. Френсіс Дрейк 16. Абель Янсзон Тасман 17. Роальд Амундсен 18. Васко да Гама 19. Розі Суейл-Поуп 20. Фернан Магеллан 21. Тім Северін</p> <p><i>*План характеристики</i></p> <p>1. Роки життя, національна та етнічна приналежність мандрівника 2. Мета подорожі (подорожей) 3. Маршрут подорожі (подорожей) 4. Основні відкриття (результати) подорожі (подорожей) 5. Документи (літературні твори), у яких викладені хід та результати подорожі (подорожей) 6. Меморіальні пам'ятки, пов'язані з даним мандрівником (музеї, пам'ятники, місце поховання, топоніми тощо)</p>	<p>Мореплавець (Святий Брендан) 25. Ерік Рудий (Ейрік Рауді) 26. Лейф Еріксон 27. Христина Хойновська- Ліскевич 28. Бартоломеу Діаш 29. Райнгольд Месснер 30. Джеймс Кук</p>
2.3	Еволюція закладів гостинності	5	<p>Історичні заклади розміщення</p> <p><i>Завдання.</i> Охарактеризувати історичні заклади розміщення відповідно до запропонованого плану**</p> <ul style="list-style-type: none"> • таверни • будинки для прочан • госпиції • постоялі двори • гостинні двори • заїзди • караван-сараї • ханни • мансіонес • стабулярії <p><i>**План характеристики закладу розміщення</i></p> <p>1. Історичний період, у якому з'явився даний заклад розміщення 2. Держава (регіон) виникнення 3. Контингент відвідувачів, на який був зорієнтований даний заклад 4. Перелік послуг 5. Якість послуг</p>	

3. Критерії оцінювання результатів навчання Нарахування балів за виконання змістовного модуля

Вид роботи, що підлягає контролю	Оцінні бали		Форма навчання					
			денна			заочна		
	<i>min</i>	<i>max</i>	Кіль-ть робіт	Сумарні бали		Кіль-ть робіт	Сумарні бали	
		<i>min</i>		<i>max</i>	<i>min</i>		<i>max</i>	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. Туризмознавство як науковий напрям								
Виконання практичних робіт	3	5	5	15	25	1	3	5
Опрацювання тем, не винесених на лекції	3	5	1	3	5	9	27	45
Підготовка до практичних занять	3	5	5	15	25	1	3	5
Виконання індивідуальних завдань	12	15	1	12	15	1	12	15
Проміжна сума				45	70		45	70
Модульний контроль (тестовий)	15	30	1	15	30	1	15	30
Оцінка за змістовий модуль 1				60	100		60	100

Нарахування балів за виконання змістовного модуля

Вид роботи, що підлягає контролю	Оцінні бали		Форма навчання					
			денна			заочна		
	<i>min</i>	<i>max</i>	Кіль-ть робіт	Сумарні бали		Кіль-ть робіт	Сумарні бали	
		<i>min</i>		<i>max</i>	<i>min</i>		<i>max</i>	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 2. Від подорожування до туризму: шлях еволюції								
Виконання практичних робіт	3	5	5	15	25	1	3	5
Опрацювання тем, не винесених на лекції	3	5	1	3	5	9	27	45
Підготовка до практичних занять	3	5	5	15	25	1	3	5
Виконання індивідуальних завдань	12	15	1	12	15	1	12	15
Проміжна сума				45	70		45	70
Модульний контроль (тестовий)	15	30	1	15	30	1	15	30
Оцінка за змістовий модуль 2				60	100		60	100

4. Інформаційні ресурси

1. Абрамов В. В. Історія туризму : підручник / В. В. Абрамов, М. В. Тонкошкур ; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х : ХНАМГ, 2010. – 294 с.
2. Александрова А. Ю. Международный туризм : учебник / А. Ю. Александрова. – М. : АспектПресс, 2004. – 470 с.
3. Історія розвитку світового туризму та основи туризмознавства : методичні рекомендації до виконання практичних робіт студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 242 «Туризм», освітньо-професійних програм «Туризм», «Міжнародний туризм», «Гастрономічний туризм» / Укл. М. Л. Орлова, О. К. Гілко, О. В. Воскресенська; відп. за видання О. О. Меліх. – Одеса : ОНАХТ, 2019. – 24 с.
4. Історія розвитку світового туризму та основи туризмознавства : методичні рекомендації до виконання самостійної та індивідуальної роботи студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 242 «Туризм», освітньо-професійних програм «Туризм», «Міжнародний туризм», «Гастрономічний туризм» / Укл. М. Л. Орлова, О. К. Гілко, О. В. Воскресенська; відп. за видання О. О. Меліх. – Одеса : ОНАХТ, 2019. – 11 с.
5. Любіцева О. О. Туризмознавство: вступ до фаху : підручник / О. О. Любіцева, В. К. Бабарицька. – К. : «Київський університет», 2008. – 335 с.
6. Макаренко С. Н. История туризма: сборник / С. Н. Макаренко, А. Э. Саак. – Таганрог : ТРТУ, 2003. – 94 с.
7. Устименко Л. М. Історія туризму : навчальний посібник / Л. М. Устименко, І. Ю. Афанасьєв. – К. : Альтерпрес, 2005. – 320 с.
8. Устименко Л. М. Основи туризмознавства : навчальний посібник / Л. М. Устименко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Альтерпрес, 2011. – 345 с.
9. Федорченко В. К. Історія туризму в Україні / В. К. Федорченко, Т. А. Дьорова. К. : Вища школа, 2002. – 195 с.